

Date: 29th March-2026

**QURILISHDA DAVLAT NAZORATINI OLISH HAMDA XALQARO JAHON
TAJRIBASINI QO‘LLASH**

Salomov Elyorjon Sheraliyevich

Navoiy viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi sohasida hududiy nazorat
qilish inspeksiyasi boshlig‘i o‘rinbosari

Annotatsiya: Ushbu maqolada qurilish sohasida davlat nazoratini tashkil etish, uni amalga oshirish mexanizmlari hamda xalqaro jahon tajribasini milliy amaliyotga tatbiq etish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda rivojlangan davlatlarda qurilish ustidan nazoratni olib borishning zamonaviy usullari, jumladan, raqamli monitoring tizimlari, texnik reglamentlar, xavfsizlik va sifat standartlari tahlil qilinadi. Shuningdek, O‘zbekiston sharoitida davlat nazoratining huquqiy asoslari, vakolatli organlar faoliyati hamda nazorat samaradorligini oshirish yo‘llari ko‘rib chiqiladi. Xalqaro tajribani qo‘llash orqali qurilishda shaffoflikni ta‘minlash, korrupsiya xavfini kamaytirish va obyektlar sifatini yaxshilash imkoniyatlari asoslab beriladi. Maqola natijalari qurilish sohasida davlat nazoratini takomillashtirishga oid ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: qurilish sohasi, davlat nazorati, xalqaro tajriba, texnik reglamentlar, sifat nazorati, qurilish xavfsizligi, raqamli monitoring, huquqiy mexanizmlar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы организации государственного контроля в строительном секторе, механизмы его осуществления и применение международного опыта в национальной практике. Анализируются современные методы контроля в строительстве в развитых странах, включая системы цифрового мониторинга, технические регламенты, стандарты безопасности и качества. Также рассматривается правовая база государственного контроля в Узбекистане, деятельность уполномоченных органов и пути повышения эффективности контроля. Обосновываются возможности обеспечения прозрачности в строительстве, снижения риска коррупции и повышения качества объектов за счет применения международного опыта. Результаты статьи служат основой для разработки научно-практических рекомендаций по совершенствованию государственного контроля в строительном секторе.

Ключевые слова: строительный сектор, государственный контроль, международный опыт, технические регламенты, контроль качества, безопасность строительства, цифровой мониторинг, правовые механизмы.

Abstract: This article discusses the issues of organizing state control in the construction sector, mechanisms for its implementation, and the application of international world experience to national practice. The study analyzes modern methods of construction control in developed countries, including digital monitoring systems, technical regulations, safety and quality standards. It also examines the legal framework of state control in Uzbekistan, the activities of authorized bodies, and ways to increase the effectiveness of control. The possibilities of ensuring transparency in construction, reducing the risk of

Date: 29th March-2026

corruption, and improving the quality of facilities through the application of international experience are substantiated. The results of the article serve to develop scientific and practical recommendations for improving state control in the construction sector.

Keywords: construction sector, state control, international experience, technical regulations, quality control, construction safety, digital monitoring, legal mechanisms.

Kirish

Bugungi globalashuv va urbanizatsiya sharoitida qurilish sohasi har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Aholi sonining o‘sishi, sanoat va infratuzilma obyektlariga bo‘lgan ehtiyojning ortishi qurilish jarayonlarining ko‘lamini kengaytirib, ularning sifat va xavfsizligiga bo‘lgan talablarni yanada kuchaytirmoqda. Shu bois qurilishda davlat nazoratini samarali tashkil etish va uni doimiy takomillashtirib borish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Davlat nazorati qurilish obyektlarining texnik reglamentlar, me‘yoriy hujjatlar va xavfsizlik standartlariga muvofiqligini ta‘minlash orqali inson hayoti, sog‘lig‘i va mulkini himoya qilishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida Prezident farmonlari va Vazirlar Mahkamasi qarorlari davlat boshqaruvi tizimida normativ-huquqiy tartibni ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Shu jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni 66-soni, 2025 yil 14 aprelda qabul qilinib, 16 aprelda kuchga kirgan bo‘lib, u qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi sohasida davlat nazoratini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari bilan bog‘liq (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2025). Ushbu farmon mahalliy hokimiyat va vazirliklarga nazorat mexanizmlarini takomillashtirish, inspeksiya va monitoring jarayonlarini optimallashtirish imkonini beradi, shuningdek, sektor faoliyatida oshkoralik va qonuniylikni mustahkamlaydi.

Boshqa tomondan, Vazirlar Mahkamasi 666-sonli qarori, 2024 yil 11 oktyabrda qabul qilingan, normativ-huquqiy hujjatlarni muvofiqlashtirish va boshqaruv jarayonlarini soddalashtirishga qaratilgan. Ushbu qaror davlat idoralarida tartibni kuchaytirish va normativ-huquqiy asoslarni mustahkamlashda strategik ahamiyatga ega (O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, 2024).

Qurilishda davlat nazoratining asosiy vazifasi loyihalashdan tortib, obyektning foydalanishga topshirishgacha bo‘lgan barcha bosqichlarda qonuniylik, sifat va shaffoflikni ta‘minlashdan iborat. Ushbu nazorat tizimi qurilish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan texnik nuqsonlar, me‘yorlardan chetga chiqish holatlari va xavfsizlikka tahdid soluvchi omillarni oldindan aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, samarali davlat nazorati qurilish sohasida korrupsiya va noqonuniy faoliyatning oldini olishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida qurilish sohasini tartibga solish va davlat nazoratini kuchaytirish borasida qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Normativ-huquqiy bazaning yangilanishi, nazorat organlari vakolatlarining aniqlashtirilishi hamda raqamli texnologiyalarning joriy etilishi ushbu jarayonning muhim jihatlaridan hisoblanadi. Biroq, qurilish hajmlarining tez sur‘atlarda ortib borishi va zamonaviy

Date: 29th March-2026

texnologiyalarning jadal rivoji davlat nazoratini yanada takomillashtirishni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, ilg'or xorijiy davlatlar tajribasini o'rganish va uni milliy amaliyotga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda qurilishda davlat nazorati zamonaviy boshqaruv mexanizmlari, raqamli monitoring tizimlari va aniq belgilangan texnik standartlar asosida amalga oshiriladi. Masalan, Yevropa Ittifoqi davlatlarida qurilish nazorati Eurocode standartlariga tayanib olib boriladi, AQSh va Osiyo mamlakatlarida esa xalqaro qurilish kodekslari hamda raqamli loyihalashtirish tizimlari keng qo'llaniladi. Ushbu tajriba qurilish jarayonlarining shaffofligini oshirish, inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklarni kamaytirish va obyektlar sifatini yuqori darajada ta'minlash imkonini beradi.

Mazkur ilmiy maqolaning maqsadi qurilishda davlat nazoratini olib borishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilish hamda xalqaro jahon tajribasini o'rganish asosida O'zbekiston sharoitida uni qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot natijalari qurilish sohasida davlat nazoratini takomillashtirishga oid ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Qurilish sohasida davlat nazorati tizimi jamiyat xavfsizligi, iqtisodiy barqarorlik va infratuzilma sifatini ta'minlashda muhim institutsional mexanizm hisoblanadi. Ushbu tizim qurilish faoliyatining barcha bosqichlarida — rejalashtirish, loyihalash, qurilish-montaj ishlari hamda obyektни foydalanishga topshirish jarayonlarida me'yoriy-huquqiy hujjatlarga rioya etilishini ta'minlashga qaratilgan. Davlat nazorati nafaqat texnik talablarning bajarilishini tekshiradi, balki ekologik, sanitariya-gigiyena, yong'in va seysmik xavfsizlik kabi omillarning ham inobatga olinishini kafolatlaydi.

O'zbekiston Respublikasida qurilishda davlat nazorati normativ-huquqiy hujjatlar asosida amalga oshiriladi. Xususan, "Qurilish faoliyatini tartibga solish to'g'risida"gi Qonun, Vazirlar Mahkamasining tegishli qarorlari hamda sohaviy me'yoriy hujjatlar ushbu jarayonning huquqiy asosini tashkil etadi. Davlat nazoratini amalga oshiruvchi vakolatli organlar qurilish obyektlarida reja asosida va rejasiz tekshiruvlar o'tkazish, aniqlangan kamchiliklar yuzasidan majburiy ko'rsatmalar berish hamda qonunbuzarlik holatlariga nisbatan ma'muriy choralar ko'rish huquqiga ega. Bu esa qurilish jarayonida intizom va mas'uliyatni oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, zamonaviy qurilish texnologiyalarining jadal rivojlanishi an'anaviy nazorat usullarining samaradorligini pasaytirishi mumkin. Murakkab muhandislik yechimlari, innovatsion materiallar va raqamli loyihalashtirish vositalari davlat nazoratidan yangi yondashuvlarni talab etmoqda. Aynan shu jihat xalqaro jahon tajribasini o'rganish va uni milliy amaliyotga tatbiq etish zaruratini yuzaga keltiradi.

Xalqaro amaliyotda qurilishda davlat nazorati ko'p hollarda riskka asoslangan yondashuv orqali amalga oshiriladi. Ya'ni, nazorat resurslari eng yuqori xavf darajasiga ega obyektlarga yo'naltiriladi. Masalan, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida qurilish nazorati Eurocode standartlari asosida olib borilib, ushbu standartlar konstruktiv xavfsizlik, mustahkamlik va barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Eurocode tizimi barcha

Date: 29th March-2026

ishtirokchilar uchun yagona texnik talablarni belgilab, qurilish jarayonida shaffoflikni oshiradi.

AQShda qurilish nazorati International Building Code (IBC) kabi xalqaro kodekslarga tayanadi. Ushbu tizimda mahalliy hokimiyat organlari va xususiy inspeksiya tashkilotlari o'rtasida vakolatlar aniq taqsimlangan bo'lib, bu nazorat samaradorligini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, raqamli platformalar orqali loyihalarni ekspertizadan o'tkazish va obyektlar holatini monitoring qilish keng joriy etilgan. Bu inson omili bilan bog'liq xatoliklarni kamaytirish va qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirish imkonini beradi.

Osiyo mamlakatlari, xususan Singapur va Janubiy Koreya tajribasi ham e'tiborga molikdir. Singapurda qurilishda davlat nazorati Integrated Digital Delivery (IDD) tizimi asosida amalga oshiriladi. Ushbu yondashuv loyihalash, qurilish va ekspluatatsiya jarayonlarini yagona raqamli muhitda birlashtirib, real vaqt rejimida nazorat olib borish imkonini yaratadi. Natijada qurilish sifati oshib, muddat va xarajatlar qisqaradi. Janubiy Koreyada esa sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (big data) texnologiyalaridan foydalangan holda qurilish xavflarini oldindan prognoz qilish amaliyoti yo'lga qo'yilgan.

Xalqaro tajribani tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, davlat nazoratining samaradorligi asosan uchta omilga bog'liq: aniq huquqiy-me'yoriy baza, institutsional mustaqillik va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi. Ushbu omillar uyg'unlashgan holda qurilish jarayonlarida sifat va xavfsizlikni yuqori darajada ta'minlash imkonini beradi. O'zbekiston sharoitida ham ushbu yondashuvlardan foydalanish dolzarb hisoblanadi.

Milliy amaliyotda xalqaro tajribani qo'llash jarayonida mahalliy sharoit va hududiy xususiyatlarni inobatga olish muhimdir. Jumladan, seysmik faol hududlarda qurilish xavfsizligi talablarini kuchaytirish, iqlim sharoitiga mos texnik standartlarni ishlab chiqish va kadrlar salohiyatini oshirish zarur. Davlat nazorati organlari xodimlarining malakasini oshirish, ularni xalqaro standartlar va zamonaviy nazorat usullari bilan tanishtirish ushbu jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Shuningdek, qurilishda davlat nazoratining ochiqligi va jamoatchilik ishtirokini ta'minlash ham muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tajribada jamoatchilik nazorati va mustaqil ekspertiza institutlari qurilish sifatini oshirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbekiston sharoitida ham fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalarining bu jarayondagi rolini kuchaytirish maqsadga muvofiqdir.

Umuman olganda, qurilishda davlat nazoratini olib borish va unda xalqaro jahon tajribasini qo'llash zamonaviy talablar darajasida xavfsiz, sifatli va barqaror qurilish muhitini yaratishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv mamlakat infratuzilmasining uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlash hamda aholi turmush sifatini oshirishda muhim omil bo'lib qoladi.

Davlat nazorati — bu davlat organlari tomonidan fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini, ularning hayoti va sog'lig'ini, atrof-muhitni, shuningdek, davlat va shaxsiy mulkni himoya qilish maqsadida amalga oshiriladigan faoliyatdir. Qurilish sohasida davlat nazorati quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi:

Date: 29th March-2026

Qurilish loyihalarining me'yoriy hujjatlarga (SNIp, GOST, SanPiN) mosligini tekshirish;

- Qurilish materiallari va konstruksiyalarning sifatini nazorat qilish;
- Xavfsizlik qoidalariga rioya qilinishini kuzatish;
- Ekologik talablarga (atmosfera havosi, suv resurslari, tuproq) moslikni

baholash;

Foydalanishga topshirilgan obyektlarning texnik holatini monitoring qilish.

O'zbekistonda qurilish nazorati asosan quyidagi organlar tomonidan amalga oshiriladi:

- Qurilish vazirligi (umumiy rahbarlik);
- Davlat arxitektura-qurilish nazorati agentligi (texnik nazorat);
- Davlat ekologik nazorat inspeksiyasi (ekologik talablar);
- Sanitar-epidemiologiya xizmati (sanitariya-gigiyena talablari);
- Mahalliy hokimiyat organlari (hududiy nazorat).

Biroq, amaliyotda bu tizimda ko'p bosqichlilik, javobgarlik chegaralarining noaniqligi va ma'lumot almashish mexanizmlarining yetishmasligi kuzatiladi. Masalan, bir qurilish obyektini bir vaqtning o'zida 4-5 ta turli nazorat organi tekshirishi mumkin, bu esa ishlab chiqarish samaradorligini pasaytiradi va korrupsiya xavfini oshiradi.

O'zbekiston Respublikasining qurilish sohasidagi huquqiy bazasi quyidagi asosiy hujjatlardan iborat:

"Qurilish faoliyatini tartibga solish to'g'risida"gi Qonun (2019-yil 2-sentyabr) — qurilish faoliyatining barcha bosqichlarini tartibga soluvchi asosiy hujjat bo'lib, unda davlat nazoratining huquqiy asoslari, nazorat organlarining vakolatlari, shuningdek, fuqarolarning huquqlari belgilangan.

Vazirlar Mahkamasi qarorlari:

2021-yil 15-iyundagi №362-sonli qaror — "Qurilish nazoratini amalga oshirish tartibi to'g'risida";

2022-yil 15-avgustdagi №498-sonli qaror — "Qurilish nazoratini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".

- Texnik jihatdan tartibga soluvchi hujjatlar:
- O'zST (O'zbekiston Standartlari);
- SNIp (Qurilish Norma va Qoidalari);
- SanPiN (Sanitariya va Gigiyena Qoidalari).

Yuqoridagi hujjatlar nazariy jihatdan to'liq bo'lsa-da, ularning amalga oshirilishida quyidagi muammolar mavjud:

Ba'zi me'yoriy hujjatlar zamonaviy talablarga javob bermaydi (masalan, raqamli texnologiyalar bilan ishlash bo'yicha yo'riqnomalar yetishmaydi);

Xalqaro standartlar (ISO, Eurocodes) bilan integratsiya darajasi past;

Nazoratchilarning mutaxassisligi darajasini baholash tizimi yetarli darajada rivojlanmagan.

Date: 29th March-2026

Yevropa Ittifoqida qurilish nazorati Eurocodes (EN 1990–1999) standartlari asosida amalga oshiriladi. Bu standartlar butun Yevropa bo‘ylab qurilish loyihalarining barcha jihatlari — statik hisob-kitobdan atrof-muhitga ta'sirgacha — ni qamrab oladi.

Eurocodesning afzalliklari:

Bitta umumiy standart Yevropa bo‘ylab qo‘llaniladi, bu esa transchegaraviy loyihalarni osonlashtiradi;

Raqamli loyihalash (BIM) bilan mos keladi;

Xavfsizlik koeffitsientlari ilmiy asoslangan.

Shuningdek, Yevropa mamlakatlarida davlat nazorati bilan birga mustaqil sertifikatlash tashkilotlari keng qo‘llaniladi. Masalan, Germaniyada TÜV (Technischer Überwachungsverein), Fransiyada Bureau Veritas kabi tashkilotlar davlat litsenziyasi asosida nazoratni amalga oshiradi. Bu tizim davlat resurslarini yengillashtiradi va nazorat sifatini oshiradi.

Singapur butun dunyoga qurilish nazoratini raqamlashtirish bo‘yicha namuna sifatida xizmat qiladi. "Corenet" (Construction Electronic Regulatory Network) tizimi orqali:

Barcha qurilish hujjatlari elektron tarzda topshiriladi;

Loyiha hujjatlari avtomatik ravishda tekshiriladi (AI asosida);

Ruxsatnomalar o‘rtacha 7 kunda beriladi (an'anaviy tizimda bu muddat 60 kundan ortiq);

Qurilish jarayoni drone va IoT sensorlar orqali real vaqtda monitoring qilinadi.

Natijada, Singapurda qurilish loyihalarining 95% dan ortig‘i belgilangan muddatda va byudjet doirasida yakunlanadi, xavfsizlik ko‘rsatkichlari esa dunyoda eng yuqori darajada.

AQSHda qurilish nazorati International Building Code (IBC) va International Code Council (ICC) tomonidan ishlab chiqilgan boshqa kodekslar asosida amalga oshiriladi. Har bir shtat o‘z hududida qo‘shimcha talablarni qo‘shishi mumkin, lekin umummilliy standartlar asos qilinadi.

AQSHda nazoratning xususiyatlari:

Mahalliy hokimiyat organlari (city/county building departments) tomonidan amalga oshiriladi;

Har bir bosqichda (poydevor, devorlar, tom) alohida tekshiruv o‘tkaziladi;

Raqamli monitoring texnologiyalari (drone inspection, thermal imaging) keng qo‘llaniladi;

Xavfsizlik talablariga rioya qilmaslik jiddiy jarimalarga olib keladi (loyiha to‘xtatilishi, litsenziyaning bekor qilinishi).

Janubiy Koreya qurilish nazoratiga ekologik va ijtimoiy jihatni integratsiyalash bo‘yicha yetakchi mamlakatlardan biridir. "Green Building Certification" tizimi orqali:

- Energiya samaradorligi (ISO 50001);
- Suv resurslaridan foydalanish samaradorligi;
- Qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish;

Date: 29th March-2026

- Mahalliy jamoaga ta'sir bahosi majburiy ravishda baholanadi.

Bu yondashuv Osiyo mamlakatlari uchun namuna sifatida qabul qilinmoqda.

O'zbekistonda "Raqamli O'zbekiston" strategiyasi doirasida quyidagi bosqichlarni taklif etish mumkin:

BIM asosida milliy qurilish monitoring platformasini yaratish — barcha qurilish loyihalari uchun majburiy BIM model talab qilish, ulardan davlat nazorat organlari tomonidan foydalanish imkonini berish;

Elektron ruxsatnoma tizimini joriy etish — "Corenet" tajribasiga asoslanib, barcha hujjatlarni elektron tarzda ko'rib chiqish va tasdiqlash mexanizmini ishlab chiqish;

IoT va drone texnologiyalarini joriy etish — katta hajmli loyihalarda real vaqtda monitoringni amalga oshirish.

XULOSA

Qurilish sohasida samarali davlat nazorati — barqaror rivojlanish, aholi xavfsizligi va investitsion jalb qilishning asosidir. O'zbekistonda joriy etilayotgan islohotlar ijobiy natijalarni berayotgan bo'lsa-da, nazorat tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish zaruriyati hali ham dolzarbdir. Yevropa Ittifoqi, Singapur, AQSH va Janubiy Koreyaning tajribasi ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar, mustaqil sertifikatlash hamda yashil qurilish tamoyillari nazorat samaradorligini keskin oshiradi. Nihoyat, qurilishda davlat nazoratini takomillashtirish — bu faqat texnik muammo emas, balki butun tizimni qayta qurishni talab qiluvchi jarayondir. Faqat xalqaro hamkorlikni kengaytirish, milliy qonunchilik bazasini modernizatsiya qilish hamda kadrlarni yangi kompetensiyalar bilan ta'minlash orqali O'zbekiston qurilish sohasida xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo'lishi va barqaror rivojlanishga erisha oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Farmon 66-son, 14.04.2025, kuchga kirish 16.04.2025. Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Qaror 666-son, 11.10.2024. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi "Qurilish faoliyatini tartibga solish to'g'risida"gi Qonuni 2019-yil 2-sentyabr // O'zbekiston Respublikasi qonunlari to'plami. — 2019. — № 36, modda 487.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori 2022-yil 15-avgustdagi № 498-son "Qurilish nazoratini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" // O'zbekiston Respublikasi qonunlari to'plami. — 2022. — № 33, modda 412.
5. Eurocode: Basis of structural design (EN 1990:2002+A1:2005+A1:2005/AC:2010). — Brussels: European Committee for Standardization, 2010. — 109 p.
6. ISO 19650-1:2018 Organization and digitization of information about buildings and civil engineering works. — Geneva: International Organization for Standardization, 2018. — 68 p.
7. World Bank. Global Construction Regulatory Indicators Report 2023. — Washington, DC: World Bank Group, 2023. — 142 p.

Date: 29th March-2026

8. Singapore Building and Construction Authority. Corenet e-Submission System: User Guide. — Singapore: BCA, 2022. — 87 p.

9. International Code Council. International Building Code (IBC-2021). — Washington, D.C.: ICC, 2021. — 724 p.

10. Kim J., Lee S. Digital Transformation in Construction Regulation: Lessons from South Korea // Journal of Sustainable Architecture. — 2022. — Vol. 18, № 3. — P. 45–60.

11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 12-martdagi PQ-148-sonli "Barqaror rivojlanishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori // O‘zbekiston Respublikasi qonunlari to‘plami. — 2022. — № 11, modda 156.

